

GOOD GOVERNANCE

Analýza kvality zprávy mimořádného
auditu operace „Multifunkční kongresový
areál Čapí hnízdo“

Veškerá práva vyhrazena. Vydalo Centrum of Excellence for Good Governance, z.s. V souladu se zákonem o autorských právech nesmí být žádná část této publikace reprodukována, uložena ve vyhledávacích systémech nebo přenášena elektronicky, mechanicky, v podobě fotokopií nebo jinak bez předchozího souhlasu vydavatele.

Lukáš Wagenknecht

předseda spolku

Praha 2017

OBSAH

Obsah.....	3
Cíl analýzy	4
Omezení	4
Úvod	5
Závěr analýzy	6
Dílčí pochybení Auditního orgánu	8
1. Auditní orgán se nacházel ve střetu zájmů narušující jeho nezávislost a objektivitu, avšak tuto skutečnost nekomunikoval.....	8
2. Celkový závěr neodpovídá cílům auditní zakázky ani rozsahu auditní činnosti.	9
3. Metodický postup nebyl vhodný a dostatečný ke splnění cílů auditní zakázky	11
4. Auditoři nepostupovali s řádnou péčí a prohlásili veškeré výdaje za způsobilé, přitom pravděpodobně nebyla splněna podmínka finanční způsobilosti projektu.	13
Příloha 1 - porovnání postupu auditního orgánu s konkrétními mezinárodními standardy auditu	15
Vysvětlivky	19

CÍL ANALÝZY

Tato analýza se podrobněji zabývá kvalitou zprávy mimořádného auditu operace „Multifunkční kongresový areál Čapí hnízdo“ (dále jen „Čapí hnízdo“), kterou zpracoval Auditní orgán resp. Ministerstvo financí. Cílem analýzy je posoudit kvalitu auditní zprávy z pohledu mezinárodních auditorských standardů. Má-li audit naplňovat řádně své odpovědnosti, musí být vždy jeho činnost ve shodě s mezinárodními auditorskými standardy. Cílem těchto standardů je mimo jiné vytvořit základnu pro hodnocení výkonu auditora (v tomto případě Auditního orgánu).

Na analýze se podílel tým čtyř nezávislých expertů se zkušeností z oblasti legislativy a auditu prostředku spolufinancovaných z rozpočtu EU a jiné zahraniční pomoci. Jeden z expertů je mezinárodně certifikovaným auditorem.

Analýza by měla sloužit odborné i laické veřejnosti pro snazší interpretaci auditních výsledků ověření dotace udělené Farmě Čapí hnízdo a zhodnocení práce Auditního orgánu.

OMEZENÍ

Při zpracování analýzy vycházíme z kompletní auditní zprávy publikované dne 26. 5. 2017 na twitterovém účtu Julius Šuman. Spoléháme se na to, že daná zpráva je věrnou kopií auditní zprávy vypracované Auditním orgánem.

ÚVOD

Evropská komise se obrátila na Auditní orgán s pochybnostmi ohledně způsobilosti výdajů ve výši 203 382 225,52 Kč projektu Čapí hnízdo patřící společnosti Farma Čapí hnízdo a.s., jež k 1. červnu 2014 zanikla s tím, že její nástupnickou společností se stala společnost IMOBA a.s. (dále jen „auditovaný subjekt“). Evropská komise specificky vyžádala ověření způsobilosti příjemce dotace. Příjemcem dotace mohla být pouze společnost, která splňovala podmínky malého středního podniku.

Auditní orgán provedl mimořádný audit operace projektu Čapí hnízdo a ve svém závěru konstatuje, že veškeré výdaje projektu ve výši 203 382 225,52 Kč jsou způsobilé.

ZÁVĚR ANALÝZY

Auditní orgán se při zpracovávání auditní zakázky projektu Čapí hnízdo dopustil několika závažných pochybení. Auditní zpráva obsahuje zkreslení a věrným způsobem neodpovídá zjištěným skutečnostem. Závažná pochybení u mediálně sledované auditní zakázky narušují důvěru ve funkci Auditní orgánu a vrhají negativní světlo na kontrolní systém čerpání dotací ze souhrnného rozpočtu EU v České republice.

Auditní orgán v auditní zprávě neuvedl ani nijak jinak nekomunikoval omezení své nezávislosti a objektivit. Auditní orgán je součástí Ministerstva financí, jehož vedoucím orgánem byl v době realizace auditní zakázky Andrej Babiš, který byl současně i 100 % vlastníkem auditovaného subjektu, společnosti IMOBA. Auditní orgán se díky této skutečnosti ocitl ve střetu zájmů. **Existence střetu zájmů vytváří zdání nevhodnosti a může narušit objektivitu auditorů.** Neznamená to, že Auditní orgán neměl auditní zakázku přijmout, ale příjemce auditní zprávy (Evropská komise a případní ostatní příjemci) by toto omezení měl znát. Auditní orgán, ještě před přijetím auditní zakázky, měl informovat Evropskou komisi o střetu zájmů a možném narušení objektivit. Pokud by i přesto Evropská komise trvala na tom, že auditní zakázka má být provedena Auditním orgánem, mělo být omezení nezávislosti uvedeno v auditní zprávě.

Cílem auditní zakázky bylo posoudit, zda Farma Čapí hnízdo v rozhodné době byla malý a střední podnik. Závěrem auditní zprávy by tedy mělo být poskytnutí ujištění (auditní názor), zda Farma Čapí hnízdo byla v rozhodné době malým a středním podnikem. Místo toho **Auditní orgán ve svém závěru prohlásil veškeré výdaje projektu za způsobilé i přesto, že zkoumal pouze dílčí podmínku způsobilosti výdajů. Závěrům auditu neodpovídá rozsah auditu ani stanovený cíl auditu. V auditní terminologii se takovému pochybení říká „poskytnutí falešného ujištění“ a jedná se o jednu z největších chyb, které se auditor může dopustit.** Je otázka, zda se jedná o metodickou chybu, nekompetentnost Auditního orgánu nebo záměr. V kombinaci se střetem zájmů, ve kterém se auditoři nacházeli, **existuje závažná pochybnost, že auditoři podřídili svůj úsudek ve prospěch svého nadřízeného** (ministra financí) a současně v době provádění auditní zakázky vlastníka auditovaného subjektu, **Andreje Babiše.**

Při ověřování, zda Farma Čapí hnízdo v rozhodné době byla malý a střední podnik, postupoval Auditní orgán metodicky nesprávně. Základní způsob jak ověřit, že podnik je skutečně malým a středním podnikem (a nikoli jen skrytou dceřinou nebo mateřskou společností jiného podniku, se kterým by tak mohla tvořit velký podnik), je zjistit, zda podnik je propojen s jinými dceřinými či mateřskými subjekty. V konkrétním zkoumaném případě tedy zjistit, kdo je přímým či nepřímým vlastníkem malého podniku s podílem nad 25 %. Na jednu stranu může malý a střední podnik z důvodu úspory administrativních nákladů učinit čestné prohlášení, že je malým a středním podnikem, může-li v dobré víře oprávněně předpokládat, že takovým podnikem skutečně je. Na druhou stranu musí být malý a střední podnik schopen pravdivost takového čestného prohlášení vždy doložit. Jak vyplývá z auditní zprávy, auditovaný subjekt nepředložil dokumenty prokazující skutečného vlastníka společnosti Farma Čapí hnízdo k datu podání žádosti o dotaci s vysvětlením, že se ztratily. Auditní orgán měl učinit závěr, že neexistuje auditní stopa prokazující splnění podmínky způsobilosti příjemce dotace. Tato skutečnost mohla být dostatečná pro to, aby auditoři konstatovali

závěr o nezpůsobilosti výdajů poskytnuté dotace. Zároveň mělo být ve zprávě upozornění na riziko možného dotačního podvodu a poškození finančních zájmu Evropské unie.

Místo toho Auditní orgán velmi podrobně, složitě a detailně zkoumal hypotézu, zda Farma Čapí hnízdo v době podání žádosti o dotaci tvořila jednu hospodářskou entitu se společností AGROFERT HOLDING. Auditní orgán ve své práci ověřoval hypotézu, jejíž ověření nebylo potřebné ke splnění cíle auditní zakázky. Samotné nepředložení dokumentů prokazujících skutečného vlastníka mohlo postačovat k závěru o nezpůsobilosti výdajů projektu. Cílem auditní zakázky bylo posoudit, zda společnost Čapí hnízdo byla v rozhodné době malý a střední podnik, ne, zda tvoří jednu hospodářskou entitu se společností AGROFERT HOLDING. Auditóři ve zprávě uvedli, že nemohli při posouzení působení příjemce dotace na společném nebo relevantní trhu se společností AGROFERT HOLDING auditovat jiné subjekty, než žadatele/příjemce dotace spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. I přesto vyjádřili pozitivní závěr o způsobilosti výdajů projektu. Auditor měl v takovém případě odmítnout poskytnutí výroku. Dále je nestandardní, že Auditní orgán ve své zprávě uvádí celou řadu informací, které nemají dopad na celkový závěr a jsou tedy z pohledu ověření způsobilosti nákladů nerelevantní.

Auditoři nepostupovali s řádnou péčí a prohlásili veškeré výdaje za způsobilé. Přitom ze zjištění, která byla médií veřejně publikována¹, vyplývá, že nebyla splněna podmínka finanční způsobilosti projektu. Žadatel doložil finanční způsobilost projektu pomocí cash flow modelu založeného na splátkách úvěru rozložených do 10 let. Tento úvěr měl být splacen z provozních výnosů generovaných ekonomickou činností farmy. Ve skutečnosti si žadatel vzal úvěr se splatností pouze 5 let (úvěr mu byl poskytnut díky ručení firem AGROFERT HOLDING a IMOBA). Zkrácení splatnosti bankovního úvěru z 10 na 5 let znamenalo zdvojnásobení výše roční splátky úvěru. Farma Čapí hnízdo se následně dostala do platební neschopnosti z důvodu příliš vysokých splátek úvěru, které nebylo možné hradit z ekonomické činnosti farmy, a byla převzata ručitelem bankovního úvěru, společností IMOBA. Finanční způsobilost a udržitelnost projektu je jedním z kritérií pro výběr projektu. Pokud by žadatel uvedl v žádosti splátku úvěru 5 let, bylo by zřejmé, že je projekt neudržitelný a nemohl by být vybrán pro udělení dotace. Toto zjištění by znamenalo, že veškeré výdaje projektu jsou nezpůsobilé².

¹ <http://neovlivni.cz/policie-si-vyzadala-dokumenty-k-capimu-hnizdu/>, <http://neovlivni.cz/nic-nevim-ja-to-nepoda-val-na-dokumentech-je-ale-babisuv-podpis/>, externí hodnocení expertů Karla Mojžiška a Ivany Havlíkové, POKYNY PRO ŽADATELE A PŘIJEMCE PRO VYZVU Č. 4 zveřejněné na stránkách ROP SČ, Dohoda o ručení za úvěr na výstavbu Čapího hnízda podepsaná Andrejem Babišem, aj.

² Na problém na reálné naplnění plánovaného cash flow upozornili také externí hodnotitelé v jejich doporučujícím stanovisku.

DÍLČÍ POCHYBENÍ AUDITNÍHO ORGÁNU

V následující kapitole uvádíme jednotlivá pochybení, jichž se dopustil při své práci Auditní orgán. Jednotlivá pochybení ukazují na nedodržení mezinárodních auditorských standardů. Podrobný rozbor nesouladu práce Auditního orgánu s mezinárodními auditorskými standardy uvádíme v příloze č. 1.

1. Auditní orgán se nacházel ve střetu zájmů narušující jeho nezávislost a objektivitu, avšak tuto skutečnost nekomunikoval.

Auditní orgán je součástí Ministerstva financí, jehož vedoucím orgánem byl v době realizace auditní zakázky ministr financí, který byl současně i 100 % vlastníkem auditovaného subjektu, společnosti IMOBA.

Auditní orgán se díky této skutečnosti ocitl ve střetu zájmů. Auditorские standardy definují střet zájmů jako situaci, v níž má auditor, vystupující v roli důvěryhodné osoby, protichůdný profesní či osobní zájem. Tyto protichůdné zájmy mohou znesnadnit nestranné plnění povinností auditora. Střet zájmů existuje dokonce i v případě, kdy se nestane nic neetického nebo nesprávného. Střet zájmů vytváří zdání nevhodnosti, které může narušit důvěru v auditory i důvěru ve funkčnost Auditního orgánu jako celku. Střet zájmů mohl narušit schopnost auditorů plnit objektivně své povinnosti a odpovědnosti.

Auditní orgán sice reportuje přímo Evropské komisi, je placen z operačního programu Technická asistence a pracovníci Auditního orgánu spadají pod státní službu. Jejich personální otázky a odměňování jsou tedy teoreticky mimo přímý vliv samotného ministra. Tato nezávislost existuje ovšem pouze na papíře resp. formálně. Služební hodnocení ředitele auditního orgánu provádí jeho nadřízený náměstek a podklady pro hodnocení tohoto náměstka poskytuje ministr. Jedno negativní hodnocení takového vedoucího zaměstnance je dle příslušných ustanovení zákona o státní službě důvodem pro jeho odvolání³. Současně ministr financí, jako člen vlády, stojí v čele ministerstva, úkoluje vedoucí úředníky a věcně rozhoduje. Legislativní nastavení kontrolního prostředí ministerstva tak není dostatečně vyspělé, aby bylo schopné vliv ministra zcela odstínit.

Pokud dojde ke zdánlivému či faktickému narušení nezávislosti nebo objektivity, musí být o této skutečnosti předány podrobné informace příjemci auditní zprávy, v tomto případě Evropské komisi.

Komentář Good Governance:

Evropská komise si před zadáním auditu musela být vědoma možného střetu zájmu Auditního orgánu. Pro zajištění požadavku na objektivitu a nezávislost auditní zprávy tedy bylo vhodné, aby EK provedla auditní zakázku prostřednictvím vlastních auditorů. Auditní orgán, ještě před přijetím auditní zakázky, měl informovat Evropskou komisi o střetu zájmů. Pokud by i přesto Evropská komise trvala na tom, že auditní zakázka má být provedena Auditním orgánem, mělo být omezení nezávislosti uvedeno v auditní zprávě.

³ §60 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě

2. Celkový závěr neodpovídá cílům auditní zakázky ani rozsahu auditní činnosti.

Auditní orgán v názvu auditní zprávy uvádí, že se jedná o „audit operace“. Cílem auditu operací⁴ je ověřit, že:

- operace splňuje kritéria výběru pro Operační program (mimo jiné i podmínku, že žadatelem byl malý a střední podnik),
- operace je v souladu s rozhodnutím (smlouvou) o poskytnutí dotace a splňuje všechny související podmínky,
- vykázané výdaje souhlasí s účetními záznamy i s podklady vedenými příjemcem a jsou v souladu s právními předpisy EU a ČR.

Jinými slovy při auditu operace auditoři ověří všechny podmínky samotného výběru projektu, splnění podmínek dotační smlouvy a správné vyúčtování celé dotace. Výsledkem auditu operace je poskytnutí přiměřeného ujištění (auditní názor), zda celkové certifikované výdaje projektu jsou způsobilé, případně jaká část výdajů je nezpůsobilých.

V tomto případě se jednalo o mimořádný audit na základě specifické žádosti Evropské komise. Auditní orgán nepostupoval jako při standardním auditu operace, ale omezil rozsah svojí činnosti pouze na ověření podmínky, zda žadatel byl v rozhodné době malý a střední podnik. Závěrem auditní zprávy by tedy mělo být poskytnutí ujištění (auditní názor), zda příjemce dotace byl v rozhodné době malým a středním podnikem.

Auditoři však ve svém závěru uvádějí, že celkové certifikované výdaje jsou způsobilé ve výši 203 382 225,52 Kč. Tedy poskytují ujištění jako u standardního auditu operace i přesto, že ověřovali pouze jednu dílčí podmínku. Tímto se auditoři dopouští závažného porušení mezinárodních auditorských standardů. Závěrům auditu neodpovídá ani rozsah auditu ani stanovený cíl auditu. Závěr auditu neodpovídá zjišťovaným skutečnostem ani není podložen dostatečnými a spolehlivými informacemi nebo vhodnou analýzou.

Komentář Good Governance:

Auditní orgán prohlásil veškeré výdaje projektu za způsobilé i přesto, že zkoumal pouze dílčí podmínku způsobilosti výdajů. V auditní terminologii se takové pochybení v rozhodné době nazývá “poskytnutí falešného ujištění.” Jedná se o jednu z největších chyb, které se může auditor dopustit. Je otázka, zda se v tomto případě jednalo o metodickou chybu, nekompetentnost auditního orgánu, nebo záměr. V kombinaci se střetem zájmů, ve kterém se auditoři nacházeli, existuje závažná pochybnost, že auditoři podřídili svůj úsudek ve prospěch svého nadřízeného (ministra financí) a současně vlastníka auditovaného subjektu, Andreje Babiše.

Auditní orgán má nastavené vnitřní postupy pro zabezpečení kvality auditní správy. Je překvapivé, že takto zásadní nesoulad mezi cílem auditní zakázky a celkovým závěrem auditu nebyl odhalen. Postup

⁴ Čl. 16 NAŘÍZENÍ KOMISE (ES) č. 1828/2006 ze dne 8. prosince 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj

Auditního orgánu podstatným způsobem narušuje důvěru ve výsledky práce Auditního orgánu jako celku.

3. Metodický postup nebyl vhodný a dostatečný ke splnění cílů auditní zakázky

Auditní orgán velmi podrobně, složitě a detailně zkoumal hypotézu, zda farma Čapí hnízdo v době podání žádosti o dotaci tvořila jednu hospodářskou entitu se společností AGROFERT HOLDING. Auditní orgán správně identifikoval celou řadu znaků, které ukazují možnost propojení. Informace však nebyly dostatečné pro vyslovení jasného závěru auditorů ve zprávě. Výsledkem auditní práce je, že stanovenou hypotézu nelze potvrdit ani vyvrátit.

Postup Auditního orgánu je metodicky nesprávný. Auditní orgán ve své práci ověřoval hypotézu, jejíž ověření nebylo vhodné ke splnění cíle auditní zakázky. Cílem auditní zakázky bylo posoudit, zda Farma Čapí hnízdo byla v rozhodné době malý a střední podnik. Ne, zda tvoří jednu hospodářskou entitu se společností AGROFERT HOLDING.

První a základní způsob jak ověřit, že podnik je skutečně malým a středním podnikem (a nikoli jen skrytou dceřinou nebo mateřskou společností jiného podniku, se kterým by tak mohla tvořit velký podnik), je zjistit, zda podnik je propojen s jinými dceřinými či mateřskými subjekty. V konkrétním zkoumaném případě tedy zjistit, kdo je přímým či nepřímým vlastníkem malého podniku s podílem nad 25 %. Na jednu stranu může malý a střední podnik z důvodu úspory administrativních nákladů učinit čestné prohlášení, že je malým a středním podnikem, může-li v dobré víře oprávněně předpokládat, že takovým podnikem skutečně je. Na druhou stranu musí být malý a střední podnik schopen pravdivost takového čestného prohlášení vždy doložit. Auditóři si proto měli vyžádat doklady o vlastnictví auditovaného subjektu, jež by kontinuálně od okamžiku podání žádosti až do skončení doby udržitelnosti projektu prokazovaly, že auditovaný subjekt nebyl vlastněn z více než 25 % jinými subjekty, se kterými by mohla tvořit velký podnik.

Jak vyplývá z auditní dokumentace, auditovaný subjekt nepředložil dokumenty prokazující skutečného vlastníka Farmy Čapí hnízdo k datu podání žádosti o dotaci ani po dobu udržitelnosti projektu. Rovněž nepředložil dokumenty, na základě nichž mohly statutární orgány auditovaného subjektu v dobré víře prohlásit, že jejich vlastník není propojen s jiným subjektem, se kterým by v důsledku takového propojení tvořil velký podnik.

Auditoři si vyžádali dokumenty o vlastníkově z valné hromady auditovaného subjektu, jež se konala rok a půl a dva roky po podání žádosti o dotaci a jež mohla prokázat, kdo byl relevantním vlastníkem alespoň k datu konání této valné hromady. Auditovaný subjekt nepředložil ani tyto dokumenty s vysvětlením, že se ztratily. Auditovaný subjekt předložil pouze vyjádření, že akcionáři v rozhodné době byli: Martin Herodes, Adriana Bobeková a Andrej Babiš ml. Martin Herodes toto tvrzení doložil čestným prohlášením, že v rozhodné době držel 60% podíl (odpovídající podílu nezletilých dětí Andreje Babiše).

Auditoři se tak spolehli na prohlášení auditovaného subjektu a jedno z několika vyjádření Andreje Babiše, v té době jediného vlastníka (akcionáře) společnosti Agrofert a.s., jenž byl zároveň ovládající osobou této společnosti a skupiny Agrofert. Auditóři se navíc spolehli na prohlášení, jež je z hlediska pravdivosti a spolehlivosti nejméně důvěryhodné, neboť bylo učiněno Andrejem Babišem při projevu v Poslanecké sněmovně, kde má Andrej Babiš jako poslanec imunitu a za případnou nepravdivost jakéhokoli svého prohlášení učiněné v Poslanecké sněmovně nemůže být trestně, nebo jinak právně sankcionován. Auditóři neuplatnili zásadu profesního skepticismu, a toto z hlediska pravdivosti

a spolehlivosti zcela neověřitelné prohlášení, spolu s čestným prohlášením Martina Herodese, označili za důkaz vlastnictví.

Komentář Good Governance:

Auditoři zvolili metodicky nesprávný postup, kdy ověřovali hypotézu, jejíž ověření nebylo vhodné ke splnění cíle auditní zakázky.

Auditovaný subjekt nepředložil relevantní informace dokládající skutečného vlastníka a potvrzující čestné prohlášení, že je malým a středním podnikem. Relevantní dokumenty dokládající pravdivost čestného prohlášení se ztratily. Žadatel nebyl schopen doložit auditní stopu prokazující splnění podmínky způsobilosti pro získání dotace. Auditní orgán měl učinit závěr, že neexistuje auditní stopa prokazující splnění podmínky způsobilosti příjemce dotace. Tato skutečnost měla být dostatečná pro to, aby auditoři konstatovali závěr o nezpůsobilosti výdajů poskytnuté dotace. Kombinace těchto skutečností indikuje možné riziko dotačního podvodu a poškození finančních zájmu Evropské unie. Rolí auditora není vyšetřovat podvod, ale má povinnost vyhodnocovat jeho riziko a případně na něj upozornit.

Pracovníci Auditního orgánu by měli mít znalosti a dovednosti potřebné pro plnění svých úkolů. Zvolení nesprávného metodického postupu spolu s nevyhodnocením rizika podvodu narušuje důvěru v odbornost Auditního orgánu.

4. Auditóři nepostupovali s řádnou péčí a prohlásili veškeré výdaje za způsobilé, přitom pravděpodobně nebyla splněna podmínka finanční způsobilosti projektu.

Jak již bylo uvedeno v pochybení č. 2, Auditní orgán omezil rozsah svojí činnosti pouze na ověření podmínky, zda žadatel byl malý a střední podnik. Auditóři však ve svém závěru uvádějí, že celkové certifikované výdaje jsou způsobilé. Tedy poskytují ujištění, že byly splněny všechny podmínky pro výběr projektu, byly splněny všechny podmínky rozhodnutí o poskytnutí dotace a dotace byla správně vyúčtována.

Jak vyplývá ze zjištění, která byla médií veřejně publikována⁵, žadatel v žádosti o dotaci uvedl nepravdivé údaje týkající se financování projektu. Žadatel doložil finanční způsobilost projektu pomocí cash flow modelu založeného na splátkách úvěru rozložených do 10 let. Tento úvěr měl být splacen z provozních výnosů generovaných ekonomickou činností farmy. Ve skutečnosti si žadatel vzal úvěr se splatností pouze 5⁶ let (úvěr mu byl poskytnut díky ručení firem AGROFERT HOLDING a IMOBA). Zkrácení splatnosti bankovního úvěru z 10 na 5 let znamenalo zdvojnásobení výše roční splátky úvěru. Farma Čapí hnízdo se následně dostala do finančních komplikací z důvodu příliš vysokých splátek úvěru, které nebylo možné hradit z ekonomické činnosti farmy, a byla převzata ručitelem bankovního úvěru, společností IMOBA.

Finanční způsobilost a udržitelnost projektu je jedním z kritérií pro výběr projektu. Pokud by žadatel uvedl v žádosti splátku úvěru 5 let, bylo by zřejmé, že je projekt neudržitelný a nemohl by být vybrán pro udělení dotace. Toto zjištění by znamenalo, že veškeré výdaje projektu jsou nezpůsobilé. Navíc by se pravděpodobně jednalo o dotační podvod uvedením nepravdivých údajů v projektové žádosti.⁷

Z popisu vykonané auditní práce uvedeného v auditní zprávě Auditního orgánu vyplývá, že auditóři zanalyzovali i následující dokumenty:

- Žádost o poskytnutí dotace č. 07hHqP0003 ze dne 28. 2. 2008 vč. Příloh;
- Smlouvu o úvěru mezi dlužníkem, společností Farma Čapí hnízdo, a.s. věřitelem HSBC Bank plc – pobočka Praha, ze dne 23. 6. 2008, vč. Příloh.

Auditóři si nesouladu mezi projektovou žádostí a smlouvou o úvěru pravděpodobně nevšimli, přestože příslušné dokumenty analyzovali.

⁵ <http://neovlivni.cz/policie-si-vyzadala-dokumenty-k-capimu-hnizdu/>, <http://neovlivni.cz/nic-nevim-ja-to-nepodaval-na-dokumentech-je-ale-babisuv-podpis/>, externí hodnocení expertů Karla Mojžiška a Ivany Havlíkové, POKYNY PRO ŽADATELE A PŘIJEMCE PRO VYZVU Č. 4 zveřejněné na stránkách ROP SČ, Dohoda o ručení za úvěr na výstavbu Čapího hnízda podepsaná Andrejem Babišem, aj.

⁶ Úvěr poskytla banka HSBC na riziko ručitele, tudíž banka nezkoumala bonitu Farmy Čapí hnízdo ani relevanci předpokládaného cash flow projektu.

⁷ Z chování žadatele vyplývá riziko, že jednal ve shodě s ručiteli úvěru. Žadatel si vzal v roce 2008 úvěr na 5 let s odloženou splatností. Formálně tak byl schopen dodržet podmínky udržitelnosti (žadatel o dotaci musí ubytovací zařízení vlastnit po dobu alespoň 3let od ukončení realizace projektu, tedy do roku 2013), ale ihned po jejich uplynutí došlo k jeho platební neschopnosti a ručitelé úvěru byli nuceni ho převzít. Cílem této umělé konstrukce mohlo být získání dotace určené pouze pro malé a střední podniky (ručitelé tuto podmínku nesplňovali) a zbytečně neplatit úroky z úvěru (úvěr se splatností 10 let je úrokově více nákladný, než stejný úvěr se splatností 5 let).

Komentář Good Governance:

Auditoři měli postupovat s náležitou profesní péčí a nesouladu mezi projektovou žádostí a smlouvou o úvěru si měli všimnout. Následně pak měli rozšířit rozsahu auditu o ověření splnění všech kritérií pro výběr projektu. Náležitá profesní péče ovšem neznamená neomylnost. Auditoři se jako každý jiný člověk mohli dopustit omylu. Dopuštění se velmi zásadního omylu při auditní zakázce, kde majitelem auditovaného subjektu byl ministr financí, narušuje důvěru v objektivní práci Auditního orgánu.

PŘÍLOHA 1 - POROVNÁNÍ POSTUPU AUDITNÍHO ORGÁNU S KONKRÉTNÍMI MEZINÁRODNÍMI STANDARDY AUDITU

Auditní orgán, na základě článku 62 (2), NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1083/2006, je povinen při své auditní činnosti postupovat podle mezinárodně uznávaných auditorských standardů.

ISA, ISAE	International Standard on Auditing - Mezinárodní auditorské standardy pro audit účetních závěrek International Standard on Assurance Engagements - Mezinárodní standardy pro ověřovací zakázky
ISPPIA	International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing - Standardy vydané Mezinárodním institutem interních auditorů
ISSAI	International Standards of Supreme Audit Institutions – Mezinárodní standardy nejvyšších auditních institucí

Výše uvedené auditorské standardy jsou založeny na stejných principech a liší se především slovní formulací a detailem informací adekvátních k jednotlivým typům auditu. Principy nezávislosti a objektivity, náležitě profesní péče, analýzy informací, stanovení adekvátního rozsahu pro splnění cílů auditní zakázky nebo požadavky na kvalitu auditní zprávy, jsou obsaženy ve všech výše uvedených standardech. Pro přehlednost hodnotíme kvalitu práce Auditního orgánu, ve vztahu k auditu operace projektu Čapí hnízdo, ve srovnání s vybranými standardy ISPPIA. Zohlednění jiných standardů by vedlo ke stejným závěrům.

Auditorský standard (ISPPIA)	Zhodnocení postupu Auditního orgánu
<p>1100 – Nezávislost a objektivita</p> <p>Působení interního auditu musí být nezávislé a interní auditoři musí při výkonu své práce postupovat objektivně. Nezávislost znamená nepřítomnost podmínek, za kterých je ohrožena schopnost interního auditu vykonávat odpovědnosti interního auditu nezaujatým způsobem. Objektivita je nezaujatý myšlenkový postoj, který umožňuje interním auditorům provádět zakázky takovým způsobem, který zajišťuje důvěru ve výsledek jejich práce a zamezuje přijímání kompromisů ohledně její kvality. Objektivita vyžaduje,</p>	<p>Auditní orgán je součástí Ministerstva financí, jehož vedoucím orgánem je ministr financí, který byl současně i 100 % vlastníkem auditovaného subjektu, společnosti IMOBA. Auditní orgán reportuje přímo Evropské komisi a je placen z operačního programu technická asistence. Pracovníci Auditního orgánu spadají pod státní službu a jejich personální otázky a odměňování jsou mimo kompetenci samotného ministra. Tato nezávislost však existuje pouze na papíře. Těžko si lze představit, že pracovníci Auditního orgánu podílející se na auditní zakázce, nebyli vystaveni</p>

aby interní auditoři nepodřizovali svůj úsudek týkající se předmětu auditu jiným subjektům nebo jedincům.

nepřímému tlaku přijímání kompromisů ohledně kvality auditní zprávy. Vzhledem k auditním závěrům, kdy auditoři prohlásili veškeré výdaje projektu za způsobilé, přesto že zkoumali pouze způsobilost příjemce, existuje pochybnost, že auditoři podřídili svůj úsudek ve prospěch auditovaného subjektu a jeho vlastníka - ministra financí v jedné osobě.

1120 – Objektivita jednotlivce

Interní auditoři musí postupovat nestranně a nezaujatě a musí se vyhýbat jakémukoliv střetu zájmů.

Negativní výsledky auditní zprávy by jistě měli negativní dopad na osobu ministra financí. Pracovníci Auditního orgánu, tak mohli mít protichůdný zájem (nechtěli mít negativní zjištění vůči vlastnímu ministrovi), který jim mohl znesnadnit nestranné plnění povinností. Ověření způsobilosti výdajů projektu pracovníky Auditního orgánu, kde auditovaným subjektem je firma patřící ministru financí, vytváří zdání nevhodnosti, které může narušit důvěru v členy auditního týmu, ředitele Auditního orgánu i Auditního orgánu jako celku.

Střet zájmů je situace, v níž má interní auditor, vystupující v roli důvěryhodné osoby, protichůdný profesní či osobní zájem. Tyto protichůdné zájmy mohou znesnadnit nestranné plnění povinností auditora. Střet zájmů existuje dokonce i v případě, kdy se nestane nic neetického nebo nesprávného. Střet zájmů může vytvořit zdání nevhodnosti, které může narušit důvěru v interního auditora, k funkci interního auditu a k této profesi. Střet zájmů by mohl narušit schopnost jedince plnit objektivně své povinnosti a odpovědnosti.

1130 – Narušení nezávislosti nebo objektivity

Pokud dojde ke zdánlivému či faktickému narušení nezávislosti nebo objektivity, musí být o této skutečnosti předány podrobné informace příslušné organizační úrovni ve společnosti. Způsob sdělení informací závisí na povaze tohoto narušení.

Auditní orgán, ještě před přijetím auditní zakázky, měl informovat Evropskou komisi o střetu zájmů a možném narušení objektivity. Pokud by i přesto Evropská komise trvala na tom, že auditní zakázka má být provedena Auditním orgánem, mělo být omezení nezávislosti uvedeno v auditní zprávě.

1210 – Odbornost

Interní auditoři musí mít znalosti, dovednosti a další schopnosti potřebné pro plnění svých úkolů. Funkce interního auditu jako celek musí mít nebo být schopna zajistit takové znalosti, dovednosti a další schopnosti, které jsou potřebné pro plnění jejich odpovědností.

Postup Auditního orgánu je metodicky nesprávný. Auditní orgán ve své práci ověřoval hypotézu, jejíž ověření nebylo vhodné ke splnění cíle auditní zakázky. Cílem auditní zakázky bylo posoudit, zda Farma Čapí hnízdo byla v rozhodné době malý a střední podnik. Ne, zda tvoří jednu hospodářskou entitu se společností AGROFERT HOLDING.

Interpretace:

Odbornost je společným termínem označujícím znalosti, dovednosti a další schopnosti vyžadované od interních auditorů, které jsou nezbytné pro účinný výkon jejich profesních odpovědností.

1210.A2 – Interní auditoři musí mít dostatečné znalosti, aby mohli ohodnotit riziko podvodu.

Pracovníci Auditního orgánu by měli mít znalosti a dovednosti potřebné pro plnění svých úkolů. Zvolení nesprávného metodického postupu spolu s nevyhodnocením rizika podvodu narušuje důvěru v odbornost Auditního orgánu.

1220 – Náležitá profesní péče

Interní auditoři musí uplatňovat péči a dovednosti, jaké se očekávají od přiměřeně uvážlivého a způsobilého interního auditora. Náležitá profesní péče neznamena neomylnost.

1220.A1 – Interní auditor musí při uplatňování náležité profesní péče vzít v úvahu:

- pravděpodobnost výskytu významných chyb, podvodu nebo odchylek,

Auditoři nepostupovali s náležitou profesní péčí. Auditovaný subjekt nepředložil doklady prokazující skutečného vlastníka Farmy Čapí hnízdo s vysvětlením, že se ztratily. Auditoři vzali tuto skutečnost jako fakt a nevězali v úvahu pravděpodobnost výskytu podvodu.

Auditoři si nevšimli nesouladu mezi projektovou žádostí a smlouvou o úvěru, přestože příslušné dokumenty analyzovali. Auditoři při analýze dokumentů nevězali v úvahu pravděpodobnost výskytu podvodu.

2210 – Cíle zakázky

Každá zakázka musí mít stanoveny své cíle.

2210.A2 – Při určování cílů auditu musí interní auditoři zvážít pravděpodobnost výskytu významných chyb, podvodu, odchylek a ostatních rizik.

Cílem auditní zakázky bylo posoudit, zda Farma Čapí hnízdo v rozhodné době byla malý a střední podnik. Závěrem auditní zprávy by tedy mělo být poskytnutí ujištění (auditní názor), zda Farma Čapí hnízdo byla v rozhodné době malým a středním podnikem.

Při určování cílů auditu auditoři nevězali pravděpodobnost výskytu podvodu.

2220 – Rozsah zakázky

Stanovený rozsah zakázky musí být dostatečný k dosažení cílů zakázky.

Rozsah auditu sice odpovídá stanoveným cílům, ale vůbec neodpovídá vyvozeným závěrům.

2300 – Realizace zakázky

Za účelem splnění cílů zakázky musí interní auditoři identifikovat, analyzovat, hodnotit a dokumentovat dostatečné informace.

Auditoři sami ve své zprávě uvádějí, že jim nebyly poskytnuty dostatečné informace prokazující vlastnictví Farmy Čapí hnízdo. Předložené informace tak nemohly být dostatečné pro splnění cíle zakázky.

2310 – Identifikace informací

Auditoři vyslovili závěr na základě informací, které nebyly natolik konkrétní,

Ke splnění cílů zakázky musí interní auditoři identifikovat informace, které jsou dostatečné, spolehlivé, relevantní a účelné.

Interpretace:

Dostatečná informace je natolik konkrétní, odpovídající a přesvědčivá, že jakákoli uvážlivá a informovaná osoba by dospěla ke stejným závěrům jako auditor. Spolehlivá informace je informace nejlépe získatelná prostřednictvím příslušných postupů pro provedení zakázky. Relevantní informace slouží v rámci dané zakázky k podpoře pozorování a doporučení. Relevantní informace je v souladu s cíli zakázky. Účelná informace napomáhá společnosti dosahovat jejích cílů.

2320 – Analýza a hodnocení

Interní auditoři musí závěry a výsledky dané zakázky podložit vhodnými analýzami a hodnoceními.

odpovídající a přesvědčivé, že jakákoliv jiná uvážlivá osoba by dospěla ke stejným názorům. Ve své zprávě identifikují celou řadu informací, které ukazují na to, že farma Čapí hnízdo nebyla malý a střední podnik (MSP). Kromě čestného prohlášení nebyla doložena dostatečná, spolehlivá, relevantní ani účelná informace, která by prokazovala vlastnickou strukturu a poskytovala ujištění, že žadatel splňuje podmínku MSP. Přesto auditoři prohlásili všechny výdaje projektu za způsobilé.

Cílem auditní zakázky bylo posoudit, zda Farma Čapí hnízdo v rozhodné době byla malý a střední podnik. Závěrem auditní zprávy by tedy mělo být poskytnutí ujištění (auditní názor), zda Farma Čapí hnízdo byla v rozhodné době malým a středním podnikem. Místo toho Auditní orgán ve svém závěru prohlásil veškeré výdaje projektu za způsobilé i přesto, že zkoumal pouze dílčí podmínku způsobilosti výdajů.

Auditoři své závěry nepodložili vhodnou analýzou ani hodnocením.

2420 – Kvalita zpráv

Zprávy musí být přesné, objektivní, jasné, stručné, konstruktivní, úplné a včasné.

Interpretace:

Přesné zprávy neobsahují chyby a zkreslení a věrným způsobem odpovídají zjištěným skutečnostem. Objektivní zprávy jsou nestranné, nezaujaté a nezkreslené a jsou výsledkem spravedlivého a vyváženého ohodnocení všech souvisejících skutečností a okolností.

Auditní orgán se při zpracovávání auditní zakázky projektu Čapí hnízdo dopustil několika závažných pochybení. Auditní zpráva obsahuje zkreslení a věrným způsobem neodpovídá zjištěným skutečnostem.

Auditní zpráva není výsledkem spravedlivého a vyváženého ohodnocení všech souvisejících skutečností a okolností.

Auditní zpráva není jasná ani stručná. Auditní orgán ve své zprávě uvádí celou řadu informací, které nemají dopad na celkový závěr, a jsou tedy z pohledu ověření způsobilosti nákladů nerelevantní.

VYSVĚTLIVKY

auditovaný subjekt	společnost IMOBA a.s., jež se k 1. červnu 2014 stala nástupnickou společností Farma Čapí hnízdo a.s.
žadatel	společností Farma Čapí hnízdo a.s., která podávala projektovou žádost
Čapí hnízdo	Multifunkční kongresový areál Čapí hnízdo
rozhodná doba	doba podání žádosti o dotaci